

Πρακτικά Εκπαιδευτικού Σεμιναρίου

«Περιβαλλοντικό Δίκαιο και Περιβαλλοντικές Οργανώσεις»

Σάββατο 11 Μαρτίου 2017

*[Έκθεση του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης
Λεωφόρος Σοφοκλή Βενιζέλου, Κόλπος Δερματά Ηράκλειο]*

Η παρούσα έκδοση, παράχθηκε στο πλαίσιο του έργου «**Πρώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αντιμετώπιση ζημιών έναντι της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη**» LIFE14/GIE/GR/000026 [Ακρωνύμιο έργου: "LIFE NATURA Themis"], το οποίο υλοποιούν το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΠΚ-ΜΦΙΚ), ο Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων (ΔΣΧ), ο Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου (ΔΣΗ), η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) και το Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών-Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΣΥΓΓΑΠΕΖ-ΥΠΕΝ).

Αντικείμενο του έργου αποτελεί η χαρτογράφηση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στην Περιφέρεια Κρήτης, με έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου NATURA 2000. Μεσοπρόθεσμα το πρόγραμμα αποσκοπεί στο να ενημερώσει σε βάθος τόσο τους δικηγόρους, όσο και τους εκπροσώπους των δικαστικών, εισαγγελικών, προανακριτικών και περιφερειακών αρχών του νησιού για όλες τις πτυχές της περιβαλλοντικής παραβατικότητας.

Επιπρόσθετα, επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει το κοινό για τη δίωξη εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής και να αναδείξει το θέμα της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην πρόληψη και μείωση της περιβαλλοντικής αυθαιρεσίας. Περισσότερες πληροφορίες για το έργο, θα βρείτε στον σύνδεσμο: www.lifethemis.eu.

Στην έκδοση αυτή, παρουσιάζονται περιληπτικά οι εισηγήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού σεμιναρίου με θέμα: «**Περιβαλλοντικό Δίκαιο και Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις**», το οποίο πραγματοποιήθηκε το **Σάββατο, 11 Μαρτίου 2017**, ώρες **10.00π.μ.-16.00μ.μ.** στην Έκθεση του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (Λεωφόρος Σοφοκλή Βενιζέλου, κόλπος Δερματά, Ηράκλειο Κρήτης).

Το σεμινάριο, απευθυνόταν σε μέλη Περιβαλλοντικών Οργανώσεων / Συλλόγων / Ομάδων αλλά και σε οποιονδήποτε φορέα ή πολίτη, ο οποίος επιθυμούσε να εμπλουτίσει τις γνώσεις του σχετικά με το περιβαλλοντικό δίκαιο, την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων από νομικής και διοικητικής πλευράς, τις δυνατότητες που παρέχει η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (Οδηγία 2004/35/ΕΚ, που ενσωματώθηκε στο εθνικό Δίκαιο με το Π.Δ. 148/2009 [ΦΕΚ Α' 190/29.09.2009]), καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης καθημερινών περιστατικών περιβαλλοντικής υποβάθμισης εκ μέρους των πολιτών.

Πρόγραμμα εκπαιδευτικού σεμιναρίου

09.30-10.00	Προσέλευση-εγγραφές / Καφές
10.00-10.10	Καλωσόρισμα: Δρ. Μιχάλης Προμπονάς, Φυσικός Περιβαλλοντολόγος, ΜΦΙΚ
10.10-10.30	«Παρουσίαση το προγράμματος LIFE NATURA Themis και του στόχου της Δράσης B.1 & B.2»: Δρ. Γιώργος Σμπώκος, Δικηγόρος, Συντονιστής Ομάδας Έργου ΔΣΗ
10.30-10.50	«Τα στάδια της προανάκρισης και της ποινικής δίωξης υπό το φως του περιβαλλοντικού εγκλήματος»: Γιώργος Ζερβός, Δικηγόρος, ΔΣΗ
10.50-11.10	«Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη: Ο ρόλος των Περιβαλλοντικών ΜΚΟ στην εφαρμογή της»: Δέσποινα Θεοδωροπούλου, Συντονίστρια Ομάδας Έργου, ΣΥΓΑΠΕΖ-ΥΠΕΝ
11.10-11.30	«Τα περιβαλλοντικά ζητήματα υπό το πρίσμα της κοινωνικής δικαιοσύνης»: Θεοδώρα (Λόλα) Κουτσογεωργοπούλου, Δικηγόρος, ΔΣΧ
11.30-11.50	Διάλειμμα για καφέ
11.50-12.10	«Η περιβαλλοντική παραβατικότητα/εγκληματικότητα στην Κρήτη: Αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης από την πλευρά των Περιβαλλοντικών ΜΚΟ»: Ευτέρπη (Εύη) Τζινευράκη, Δικηγόρος, ΔΣΧ
12.10-12.30	«Αυτορρύθμιση στις αγροτικές περιοχές/ύπαιθρος. Πώς μπορεί να καλυφθεί η απουσία του κράτους»: Crina Belean, Δικηγόρος, ΔΣΧ
12.30-12.50	«Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση των πολιτών και επιπτώσεις στη δίωξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος»: Χρήστος Γεωργιάδης, Συντονιστής Δράσεων στο Έργο, ΕΕΠΦ. Η παρουσίαση αυτή αντικαταστάθηκε από την εισήγηση με θέμα «Η Εκστρατεία των Περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο. κατά της Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων» , από τον κ. Γιώργο Πολίτη, Συντονιστή Δράσεων στο Έργο, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης]
12.50-13.10	«Το έννομο συμφέρον και ο ρόλος των τοπικών ΜΚΟ στη διάχυση της περιβαλλοντικής πληροφορίας και τη δίωξη»: Αγγελίνα Μπάρλα, Δικηγόρος Αθηνών
13.10-13.30	«Αναφορά του περιβαλλοντικού εγκλήματος με τη χρήση έξυπνων συσκευών»: Χρήστος Γεωργιάδης, Συντονιστής Δράσεων στο Έργο, ΕΕΠΦ
13.30-14.15	Διάλειμμα – Ελαφρύ γεύμα σε μπουφέ
14.15-15.30	Πρακτική άσκηση μελέτης περίπτωσης [Case Study], Γιώργος Πολίτης, Συντονιστής Ομάδας του Έργου, Γ.Γ. ΕΕΠΦ & Δέσποινα Θεοδωροπούλου Συντονίστρια Ομάδας Έργου, ΣΥΓΑΠΕΖ-ΥΠΕΝ
15.30-16.00	Συζήτηση – Παρεμβάσεις / Απονομή βεβαιώσεων στους συμμετέχοντες.

Περιεχόμενα

Σελίδα

1. Παρουσίαση το προγράμματος LIFE NATURA Themis και του στόχου της Δράσης B.1 & B.2-----4
2. Τα στάδια της προανάκρισης και της ποινικής δίωξης υπό το φως του περιβαλλοντικού εγκλήματος-----5
3. Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη: Ο ρόλος των Περιβαλλοντικών ΜΚΟ στην εφαρμογή της -----7
4. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα υπό το πρίσμα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Προώθηση κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω περιβαλλοντικού δικαίου -----9
5. Η Περιβαλλοντική Παραβατικότητα / Εγκληματικότητα στην Κρήτη. Αντιμετώπιση της Περιβαλλοντικής Υποβάθμισης από την πλευρά των ΜΚΟ----- 12
6. Αυτορρύθμιση στις αγροτικές περιοχές/ύπαιθρος. Πώς μπορεί να καλυφθεί η απουσία του κράτους;----- 17
7. Η Εκστρατεία των Περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο. κατά της Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων --- 19
8. Το έννομο συμφέρον και ο ρόλος των τοπικών ΜΚΟ στη διάχυση της περιβαλλοντικής πληροφορίας και τη δίωξη----- 23
9. Αναφορά του περιβαλλοντικού εγκλήματος με τη χρήση έξυπνων συσκευών ----- 26

Παρουσίαση το προγράμματος LIFE NATURA Themis και του στόχου της Δράσης B.1 & B.2

[Γιώργος Σμπώκος Δ.Ν., Συντονιστής Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου]

Η περιβαλλοντική παρακολούθηση του προγράμματος LIFE NATURA THEMIS διεξάγεται από τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου. Αυτά είναι δύο και βρίσκονται σε ανατολική και δυτική Κρήτη, ώστε να καλύπτουν δύο πρωτοβάθμιες δικαστικές έδρες το καθένα.

Το Παρατηρητήριο Ανατολικής Κρήτης ελέγχει τη νομολογία των Πρωτοδικείων του Ηρακλείου και του Λασιθίου, που καλύπτουν 24 προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000 της Ανατολικής Κρήτης. Εδρεύει επί της Λεωφόρου Δικαιοσύνης 51 στο Ηράκλειο, και εντεταλμένος δικηγόρος συντονιστής είναι ο κ. Σμπώκος Γιώργος, δικηγόρος Δ.Ν., μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου.

Το Παρατηρητήριο Δυτικής Κρήτης ελέγχει τη νομολογία των Πρωτοδικείων των Χανίων και του Ρεθύμνου, που καλύπτουν σε 29 προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000 της Δυτικής Κρήτης. Εδρεύει επί της οδού Ηρώων Πολυτεχνείου 43 στα Χανιά, και εντεταλμένη δικηγόρος συντονίστρια είναι η κ. Μανιαδάκη Μαρία, δικηγόρος, ΜΛΕ Ευρωπαϊκού Δικαίου, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων.

Οι συντονιστές των Παρατηρητηρίων έχουν εξασφαλίσει άδειες συλλογής και στατιστικής αξιοποίησης δικαστικών στοιχείων από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για ερευνητικούς σκοπούς. Παράλληλα, συλλέγουν στοιχεία σχετικά με τα διοικητικά πρόστιμα επιβληθέντα επί περιβαλλοντικών παραβάσεων από τις οικείες αρχές (Τμήματα Περιβάλλοντος Περιφερειακών Ενοτήτων, Λιμεναρχεία και Σώμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος Νοτίου Ελλάδος).

Η έρευνα αφορά:

- τόπο και χρόνο της παράβασης
- είδος συχνότερα διωκόμενων εγκλημάτων
- δικαστικό αποτέλεσμα (δίωξη, αρχειοθέτηση, αρχειοθέτηση σε μητρώο αγνώστων δραστών, παύση δίωξης δια νόμου)
- ύψος και συχνότητα ποινών
- διάστημα μεταξύ τέλεσης και δικασίμου
- ιδιότητα παραβάτη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο, τυχόν τομέας παραγωγικής δραστηριότητας)
- ύψος επιβληθέντος διοικητικού προστίμου
- ποσοστά της παραβατικότητας ανά περιφερειακή ενότητα (κατανομή)
- ποσοστά της παραβατικότητας ανά 10.000 κατοίκους

Παράλληλα τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου επιδιώκουν τα αποτελέσματα των ΕγκΕισΑΠ 1/2009 και ΕγκΕισΑΠ 8/2013. Η πρώτη εγκύκλιος ενημερώνει αναλυτικά τις προανακριτικές υπηρεσίες για τις υποχρεώσεις, τις διαδικασίες και τα είδη των ανακριτικών πράξεων (έρευνες και κατασχέσεις). Η δεύτερη εγκύκλιος παροτρύνει σε έγκυρη και έγκαιρη διενέργεια της προκαταρκτικής εξέτασης και της προανάκρισης.

Η επικαιροποίηση των στοιχείων στις προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000 σε τοπικό επίπεδο γίνεται κάθε τέσσερις μήνες. Παρακολουθείται η εξέλιξη των καταγεγραμμένων υποθέσεων και καταχωρούνται νέες υποθέσεις περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Τα στάδια της προανάκρισης και της ποινικής δίωξης υπό το φως του περιβαλλοντικού εγκλήματος

[Γιώργος Ζερβός, Δικηγόρος, Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου]

Το περιβάλλον αναγνωρίστηκε ως αυτοτελές αντικείμενο προστασίας στο ποινικό μας δίκαιο μόλις στα μέσα της δεκαετίας του '80, με το ν. 1650/1986, 11 δηλαδή χρόνια μετά τη ρητή αναγνώρισή του ως συνταγματικά προστατευόμενου μεγέθους (άρθρο 24 Σ.).

Ακόμη και τότε όμως ο νομοθέτης δεν έδειξε ότι επιθυμεί πραγματικά να του εξασφαλίσει μια αποτελεσματική ποινική προστασία. Είναι χαρακτηριστικό ότι ποτέ δεν ενέταξε την προστασία του στον Ποινικό μας Κώδικα, όπου προστατεύονται τα βασικά αγαθά κάθε κοινωνίας, σε αντίθεση λ.χ. με τον Γερμανό νομοθέτη, ο οποίος ήδη από το 1980 συγκέντρωσε τις βασικές προσβολές του περιβάλλοντος σε ενιαίο κεφάλαιο μέσα στον Ποινικό Κώδικα, αναδεικνύοντας έτσι τη σημασία του έννομου αγαθού.

Την ποινική δίωξη την ασκεί ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών κατά κανόνα. Κατηγορούσα αρχή είναι ο Εισαγγελέας κάθε δικαστηρίου.

Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών έχει δικαίωμα να διατάξει προκαταρκτική εξέταση για να κρίνει αν υπάρχει περίπτωση ποινικής δίωξης ή προανάκριση για να βεβαιωθεί αξιόποινη πράξη.

Ενδιαφέρουσα τροποποίηση είναι η παρακάτω, όπου η παράγραφος 6 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 5 άρθρου 7 Ν.4042/2012, ΦΕΚ Α 24/13/2/2012.

«7. Στις περιπτώσεις εγκλημάτων του κεφαλαίου αυτού ως πολιτικώς ενάγων μπορεί να παρίσταται το Δημόσιο, καθώς και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην περιφέρεια των οποίων τελέσθηκε το έγκλημα, το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, πανεπιστήμια, άλλοι επιστημονικοί φορείς, δικηγορικοί σύλλογοι, φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και φυσικά πρόσωπα, ανεξάρτητα αν έχουν υποστεί περιουσιακή ζημία, προς υποστήριξη της κατηγορίας και μόνο και με αίτημα ιδίως την αποκατάσταση των πραγμάτων, στο μέτρο που είναι δυνατή. Έγγραφο προδικασία δεν απαιτείται».

Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ 8/2013

Σύμφωνα με σχετική γνωμοδότηση της Εισαγγελίας του Α.Π (8/2013), στο ζήτημα που έχει ανακύψει με την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση και διαχείριση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων στο στάδιο της προανάκρισης και της κύριας ανάκρισης, δίδεται η εξής κατεύθυνση προς τις Εισαγγελικές Αρχές της χώρας:

Λελογισμένη αξιοποίηση των γενικών και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων. Στόχος είναι η αποσυμφόρηση της ΕΥΕΠ (Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος) και η εξοικονόμηση χρόνου, χωρίς ταυτόχρονα να μειωθεί η αποτελεσματικότητα αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Προτιμητέο να ανατίθενται στους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος οι ιδιαίτερα σοβαρές και απαιτητικές υποθέσεις.

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ

(α) η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ), σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 2947/2001 (Α' 228), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, για κάθε περίπτωση διενέργειας περιβαλλοντικής επιθεώρησης,

- (β) η αδειοδοτούσα αρχή για τις προληπτικές επιθεωρήσεις, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ως ανωτέρω στην παρ. 2 υποπαραγράφου Α,
- (γ) οι αρμόδιες υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Περιφερειών σε έργα και δραστηριότητες της χωρικής αρμοδιότητάς τους, ανεξαρτήτως της κατηγορίας του έργου ή της δραστηριότητας,
- (δ) τα Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος σε έργα και δραστηριότητες της χωρικής αρμοδιότητάς τους, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4,
- (ε) οι Περιβαλλοντικοί Ελεγκτές, όπως ορίζεται στην παράγραφο 5, ενεργούντες κατόπιν εντολής των αμέσως προαναφερόμενων ελεγκτικών υπηρεσιών, ενώ για τις υποθέσεις μεγάλης βαρύτητας η ΕΥΕΠ.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

Τελικά το προανακριτικό και ανακριτικό υλικό που αποτελεί το σύνολο της δικογραφίας, αποτελούμενο από εκθέσεις, αυτοψία, πραγματογνωμοσύνες, μαρτυρικές καταθέσεις, και έγγραφα, τίθεται στη διάθεση του αρμόδιου Εισαγγελέα, ο οποίος αξιολογώντας το και αφού κρίνει ότι είναι ολοκληρωμένο, έχει την εξουσία: α) να διατάξει να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο όταν δεν προκύψει ποινική ευθύνη προσώπου, β) να τεθεί στο αρχείο αγνώστων δραστών όταν δεν έχει αποκαλυφθεί η ταυτότητα του δράστη, με δικαίωμα ανασύρσεως από το αρχείο αγνώστων δραστών στην περίπτωση νέων στοιχείων, ή γ) να θεωρήσει επαρκή τα στοιχεία και να στείλει το πρόσωπο για το οποίο έχει ασκηθεί η ποινική δίωξη στο ακροατήριο του αρμοδίου δικαστηρίου για να εκδικασθεί η υπόθεση.

Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη: Ο ρόλος των Περιβαλλοντικών ΜΚΟ στην εφαρμογή της

[Δέσποινα Θεοδωροπούλου, Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ)- Σώμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων (ΣΕΠ.Δ.ΕΜ)-Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας]

Παρουσίαση στο πλαίσιο του Εκπαιδευτικού Σεμιναρίου με τίτλο: «Περιβαλλοντικό Δίκαιο και Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις» που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης, στο πλαίσιο του προγράμματος «LIFE NATURA-Themis (LIFE14/GIE/GR/000026)»

Το 2004 η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε δράση για τη θέσπιση ενός πιο ομοιόμορφου καθεστώτος για την πρόληψη και την αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών με την έκδοση της Οδηγίας 2004/35/ΕΚ «σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημιάς». Το νομοθέτημα αυτό θεσπίζει, για πρώτη φορά στην ΕΕ, ένα ολοκληρωμένο καθεστώς ευθύνης για περιβαλλοντικές ζημιές, με βάση την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Με το **Προεδρικό Διάταγμα 148/2009 (ΦΕΚ 190Α/2009)** «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 2004, όπως ισχύει», ενσωματώθηκε η Οδηγία 2004/35/ΕΚ στην εθνική νομοθεσία.

Το Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ) αποτελεί αυτοτελές τμήμα του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος Δόμησης Ενέργειας και Μεταλλείων (ΣΕΠ.Δ.ΕΜ), του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και είναι η Αρμόδια Αρχή σε κεντρικό επίπεδο, για την εποπτεία και τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων του Π.Δ/τος 148/2009, καθώς και την παροχή κατευθύνσεων και το συντονισμό των σχετικών δράσεων των αρμόδιων Περιφερειακών Επιτροπών Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΠΕΑΠΖ).

Σε περιφερειακό επίπεδο, αρμόδιες είναι οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και ειδικότερα οι Περιφερειακές Επιτροπές Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΠΕΑΠΖ), οι οποίες συστήνονται σε κάθε Περιφέρεια της χώρας, με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα (Γ.Γ.) Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Η περιβαλλοντική ευθύνη εφαρμόζεται όταν διαπιστωθεί περιβαλλοντική ζημία που έχει προκληθεί άμεσα ή έμμεσα από την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, όπως αυτές προσδιορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ της Οδηγίας, σε:

- Προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους
- Ύδατα (οικολογική, χημική, ποσοτική κατάσταση ή/και οικολογικό δυναμικό)
- Έδαφος, όταν η μόλυνση δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία,

υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της δραστηριότητας και της ζημιάς.

Επιπλέον με το Π.Δ. 148/2009 προβλέπεται η εφαρμογή της περιβαλλοντικής ευθύνης σε περιπτώσεις απειλής/ζημιάς στην βιοποικιλότητα, ασχέτως αν η υπαίτια δραστηριότητα περιλαμβάνεται ή όχι στο Παράρτημα ΙΙΙ.

Οι περιπτώσεις που εξαιρούνται από την περιβαλλοντική ευθύνη, ορίζονται στο Παράρτημα ΙV της Οδηγίας, όπως ενσωματώθηκαν με το άρθρο 5 του Π.Δ. 148/2009.

Στην περίπτωση που καταγράφεται άμεση απειλή περιβαλλοντικής ζημιάς, καθώς και όταν διαπιστωθεί η ζημιά, η αρμόδια Αρχή, μεταξύ άλλων:

- υποχρεώνει το φορέα εκμετάλλευσης να λάβει τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης ή αποκατάστασης, αντίστοιχα, ή

- η ίδια η Αρχή λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης ή αποκατάστασης και στη συνέχεια ανακτά από το φορέα εκμετάλλευσης το κόστος αποκατάστασης που προκύπτει από την εφαρμογή των μέτρων.

Ο ακριβής καθορισμός των δαπανών με τις οποίες επιβαρύνθηκε η Αρμόδια Αρχή, γίνεται με Κοινή Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Υπουργού Οικονομικών, ενώ η αναγκαστική είσπραξη των δαπανών πρόληψης και αποκατάστασης γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ, υπέρ του Δημοσίου.

Με το άρθρο 14 του Π.Δ. 148/2009, προβλέπεται η υποχρεωτική χρηματοοικονομική ασφάλεια για τους φορείς εκμετάλλευσης των δραστηριοτήτων του Παραρτήματος ΙΙΙ, αφού προηγουμένως εκδοθεί η σχετική ΚΥΑ του Υπουργού ΠΕΝ, Υπουργού Οικονομικών και Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 22 παρ. 7 του Νόμου 4014/2011 (ΦΕΚ 209Α/2011).

Ο θεσμός της υποχρεωτικής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, ήδη εφαρμόζεται στο πλαίσιο της ΚΥΑ 13588/725/2006 για τα επικίνδυνα απόβλητα.

Οι ΜΚΟ και οι πολίτες, ως ασφαλιστικές δικλίδες, έχουν το δικαίωμα που απορρέει από την Οδηγία, να κοινοποιούν στην αρμόδια αρχή κάθε περιβαλλοντική ζημία (ή επικείμενη απειλή), υποβάλλοντας εγγράφως τις πληροφορίες που διαθέτουν, με την μορφή αιτήματος δράσης πρόληψης-αποκατάστασης, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Π.Δ. 148/2009.

Ο ενεργός ρόλος των περιβαλλοντικών ΜΚΟ, έγκειται στο γεγονός ότι το συμφέρον τους θεωρείται πάντα έννομο και μπορούν σε κάθε περίπτωση περιστατικού περιβαλλοντικής ευθύνης να υποβάλουν αίτημα εξέτασης. Σύμφωνα με το Π.Δ. 148/2009, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο:

- Επηρεάζεται ή ενδέχεται να επηρεαστεί από την περιβαλλοντική ζημία
- Έχει έννομο συμφέρον από τη λήψη απόφασης σχετικά με την περιβαλλοντική ζημία

μπορεί να καλέσει την Αρμόδια Αρχή να αναλάβει δράση βάσει του Π.Δ. 148/2009.

Ο τρόπος με τον οποίο θα υποβληθεί το αίτημα, θα πρέπει να είναι σαφής και με τη μέγιστη δυνατή τεκμηρίωση, η οποία είναι ευθύνη του αιτούντος.

Τα αιτήματα ανάληψης δράσης αποκατάστασης, εξετάζονται από τον Γενικό Διευθυντή του ΣΕΠ.Δ.Ε.Μ. Πέρα από τις περιπτώσεις που η δραστηριότητα δεν υπάγεται σε καθεστώς περιβαλλοντικής ευθύνης, το αίτημα ανάληψης δράσης ενδέχεται να απορριφθεί, σε περίπτωση που η αίτηση είναι εμφανώς παράλογη, ακατάληπτη ή προδήλως αβάσιμη, αν διατυπώνεται κατά τρόπο υπερβολικά αόριστο ή επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό, καθώς και αν δεν συνοδεύεται από τις απαραίτητες πληροφορίες.

Στο σημείο αυτό οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ, με το έμπειρο προσωπικό τους, την πανελλαδική δράση τους, τη δυνατότητα εκπόνησης μελετών και συγκέντρωσης στοιχείων, μπορούν να παίξουν ενεργό ρόλο στην έγκαιρη και τεκμηριωμένη υποβολή αιτημάτων ανάληψης δράσης αποκατάστασης.

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα υπό το πρίσμα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Πρωώθηση κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω περιβαλλοντικού δικαίου

[Κουτσογεωργοπούλου Λόλα, Δικηγόρος, Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων]

Ο όρος «βιώσιμη ή αιεφόρος ανάπτυξη» κατάφερε να συνδέσει την περιβαλλοντική επικινδυνότητα με την κοινωνική δικαιοσύνη και έθεσε ως σκοπό της την «οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενιάς χωρίς να υποσκάπτει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» (WCED, 1987).

Αν και αρκετά αμφισβητούμενη έννοια, εισήχθη ως μέτρο αξιολόγησης και στόχος πολιτικής ενσωματώνοντας οικονομικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές πολιτικές για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Εστιάζοντας στις προϋποθέσεις της φυσικής βιωσιμότητας το περιβάλλον αντιμετωπίστηκε ως αναπτυξιακό απόθεμα και η ικανοποίηση των αναγκών μεταφράστηκε σε ακριβοδίκαιη διανομή πόρων που επιφέρουν την ευημερία, η οποία τις περισσότερες φορές ταυτίζεται με τον πλούτο.

Ο πλούτος όμως και η οικονομική ανάπτυξη έχουν σαν αποτέλεσμα την ύπαρξη ανισοτήτων ως γνωστό, οι οποίες εκτείνονται σε τοπικό, εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο και οι οποίες μπορεί να αφορούν πέρα από την πρόσβαση σε βασικά περιβαλλοντικά αγαθά (αέρας, τροφή κ.λπ.) και σε άλλα όπως προϊόντα τεχνολογίας εκπαίδευσης ή πληροφόρησης, πολιτισμικά ή ιστορικά αγαθά, ακόμη και να επηρεάζει δραστηριότητες όπως η κτηνοτροφία, η γεωργία κ.λπ. Η άνιση κατανομή των περιβαλλοντικών αγαθών αλλά και των κινδύνων, εγείρουν την αξίωση για ίση προστασία της ζωής, της υγείας, της ασφάλειας, της ελευθερίας και της ευημερίας όλων.

Πρόβλημα όμως αποτελεί ακόμη και η ίδια η έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ευημερίας, αφού είναι δύσκολο για την πρώτη να αποτιμηθεί και να προσδιοριστεί, για τη δεύτερη να ταυτιστεί με το εισόδημα ή την παροχή αγαθών ή άλλων υπηρεσιών. Ότι αφορά την ισότητα που επιζητείται υπάρχει διαφωνία για το αν το ζητούμενο είναι τελικά η ισότητα καθαυτή και αν αυτή συνίσταται σε αγαθά ή πόρους, ευκαιρίες ή ικανότητες.

Ο μεγάλος πολιτικός φιλόσοφος John Rawls μέσα από το έργο του «Θεωρία της Δικαιοσύνης» και την αρχή της διαφοράς, διατύπωσε την άποψη ότι «...οι ανισότητες πλούτου και εξουσίας είναι δίκαιες μόνο αν έχουν ως αντισταθμιστικό αποτέλεσμα ωφελήματα για όλους και ιδιαίτερα για τα λιγότερα προνομιούχα μέλη της κοινωνίας...», (Rawls, 2015:40 [1971]). Αυτή η αρχή όμως προϋποθέτει ένα αρχικό συνεργατικό σχήμα, ισότητα κατά την απονομή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και ελευθερία επιλογής, δράσης αποδοχής ή απόρριψης. Αυτό συνεπάγεται ότι εν απουσία ελευθερίας ή ισότητας κατά την απονομή αυτό που ενδιαφέρει πρωτίστως είναι οι «Όμοιες περιπτώσεις να αντιμετωπίζονται με όμοιο τρόπο και οι ανόμοιες με διαφορετικό, ώστε να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση», (Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια, 1131a-b).

Η υιοθέτηση κανόνων και αρχών περιβαλλοντικών δικαίου οι οποίες γίνονται και με ενσωμάτωση στο εθνικό μας δίκαιο επιβάλλουν τη συμμόρφωση με τις κοινοτικές ή διεθνείς οδηγίες και συμφωνίες και την εφαρμογή τους, έχοντας σαν βάση τους μια θεωρία δικαιοσύνης, απαραίτητη όπως είδαμε προϋπόθεση για την ίδια την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Εξάλλου ποιος θα ενδιαφερόταν να διατηρήσει μια απολύτως άδικη κοινωνία ακόμη και αν αυτή ήταν τέλεια από άποψη φυσικής βιωσιμότητας;

Περαιτέρω, η πρωώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω περιβαλλοντικού δικαίου καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής εξαιτίας της ιδιαίτερης φύσης των περιβαλλοντικών ζητημάτων, αφού αυτά εκτείνονται χωρικά

σε παγκόσμια κλίμακα και αφορούν χρονικά και άλλες γενεές ανθρώπων (ενδογενεακή-διαγενεακή δικαιοσύνη).

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» καθώς και τα διεθνή πρωτόκολλα που αφορούν τη δέσμευση για μείωση ατμοσφαιρικών ρύπων και οι επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι παραδείγματα που στόχο έχουν να εστιάσουν στη «διαφοροποιημένη περιβαλλοντική αλλά και οικονομική ευθύνη» κυρίως μεμονωμένων κρατών και να αποκαταστήσουν τα λάθη του παρελθόντος.

Τα κριτήρια της διορθωτικής δικαιοσύνης προκαλούν τον ηθικό προβληματισμό μας για την ίδια τη φύση της ευθύνης, αφού τα κράτη θεωρούνται υπεύθυνα για τις πράξεις και παραλείψεις των υπηκόων τους και οι τωρινές γενεές θεωρούνται υπεύθυνες για τα σφάλματα των παρελθουσών και ταυτόχρονα για το μέλλον των μακρινών απογόνων τους. Επιπλέον η διόρθωση πολλές φορές μπορεί να είναι ανέφικτη, ιδιαίτερα σε αποτελέσματα μη αναστρέψιμα, ο καταλογισμός αδύνατος και η υποχρέωση προς καταβολή μη εξαναγκαστή.

Από την άλλη, το σκεπτικό να δικαιολογηθεί η σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία με μια μορφή εξισωτικής δικαιοσύνης ειδικά στην περίπτωση των ατμοσφαιρικών ρύπων οδηγεί σε αναπάντητα ερωτήματα σχετικά με τον προσδιορισμό των μεριδίων με βάση τα οποία επιχειρείται και η μετάθεση των βαρών σε αυτούς που προκάλεσαν την ανισότητα.

Επειδή τα παραπάνω σχετίζονται με το περιβάλλον, επομένως αποτελούν φυσικό μας πόρο στον οποίο έχουμε δικαίωμα χρήσης ή μερίδιο, άξιο απορίας είναι επίσης εάν μπορεί να εφαρμοστεί η διανεμητική δικαιοσύνη αφού είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η αξία ενός πόρου και να διανεμηθεί αυτός δίκαια με δεδομένο την δυνατότητα εξάντλησης αυτού και την συνεχόμενη αύξηση του πληθυσμού.

Περαιτέρω, τυχόν υιοθέτηση οδηγίας ή κύρωσης συμφωνίας με ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο μπορεί να μεταθέτει την ευθύνη σε φορείς και πρόσωπα, στην ουσία όμως δεν παρέχει εγγύηση για την ορθή λειτουργία και εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις για τα τοπικά δεδομένα αποτελούν η αδυναμία του κράτους να επιβάλλει ένα αποτελεσματικό μηχανισμό, η οικονομική δυσπραγία, η υποστελέχωση, η γραφειοκρατία, η κουλτούρα αλλά και τα νομοθετικά κενά που ενίοτε απαλλάσσουν τους υπεύθυνους των ευθυνών τους ή και αυθαιρέτως μεταθέτουν την ευθύνη σε τρίτους.

Επίσης η προώθηση κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω του διεθνούς περιβαλλοντικού δικαίου έχει πολλές φορές σαν αποτέλεσμα να συγκρούονται εθνικά με διεθνικά δικαιώματα ή ακόμη και δικαιώματα τωρινών γενεών για χάρη των μελλοντικών.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η συνύπαρξη εμπορικών, περιβαλλοντικών στόχων και κοινωνικών πολιτικών είναι δυσχερής όχι μόνο λόγω θεσμικής πολυπλοκότητας αλλά και επειδή οι ίδιες οι δομές υπονομεύουν την εφαρμογή τους και παρατείνουν το καθεστώς ανισότητας μέσω της παράτασης των καθεστώτων κυριαρχίας.

Τα πρόσκαιρα και παροδικά ωφελήματα (επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις) για τρίτες χώρες που πρέπει να υλοποιηθούν στα πλαίσια της νέας Ατζέντας 2030 με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη (SDGs) κάθε άλλο παρά μετασηματίζουν τον κόσμο μας, αφού το κύριο περιβαλλοντικό και αναπτυξιακό του πρόβλημά του, εξακολουθεί να είναι η ανισότητα.

Η κοινωνική δικαιοσύνη θα πρέπει να στοχεύει όχι στην όποια πραγμάτωση μιας ισότητας αλλά στην εξισορρόπηση της κατάστασης μέσω της διαφορετικής μεταχείρισης αυτών των χωρών. Το ζητούμενο είναι η άμβλυνση των αδικιών και η μεταμόρφωση των ζώων των ανθρώπων και όχι των οικονομιών, (Stiglitz, 2007).

Η κοινωνική δικαιοσύνη της βιώσιμης ανάπτυξης απαιτεί κάτι πολύ περισσότερο από την όποια αναπτυξιακή βοήθεια ή την παροχή οικονομικών κινήτρων που στοχεύει στα αποτελέσματα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Απαιτεί περισσότερη δικαιοσύνη στους κανόνες εξ' αρχής, με τη μορφή της ελευθερίας και της επιλογής, ώστε να μπορούν και οι αναπτυσσόμενες χώρες να μετατρέψουν τις παροχές σε ικανότητες.

Δεν ωφελεί πολύ να δώσεις δε κάποιον μια ασφαλή στέγη αν το πρόβλημά του είναι η έλλειψη τροφής και η έλλειψη δικαιώματος να απορρίψει ή να αλλάξει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Αναλόγως, δεν μπορείς να στοχεύεις στην υλοποίηση των οικουμενικών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης από όλους ανεξαιρέτως με όμοιο τρόπο.

Αυτό κυρίως γιατί, η βιώσιμη ανάπτυξη είναι χειραφετική διαδικασία που σχετίζεται με την ελευθερία δράσης μας που αναπτύσσεται μέσα στο περιβάλλον. Για να προωθηθεί η κοινωνική δικαιοσύνη αποτελεσματικά πρέπει η βιώσιμη αυτή ελευθερία να προηγηθεί της ανάπτυξης. Γιατί οι ελευθερίες δεν είναι μόνο οι βασικοί σκοποί της ανάπτυξης αλλά ανήκουν και στα κυριότερα μέσα της, (Sen, 1999).

Βιβλιογραφία

- Αριστοτέλης, 2006. Ηθικά Νικομάχεια, τόμος 2, βιβλία E-K Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια: Δημητρίου Λυπουρλή, εκδόσεις Ζήτρος
- Κουκουζέλης Κώστας, 2013, Κλιματική αλλαγή και κοινωνική δικαιοσύνη, στο Θέματα Βιοηθικής σελ. 459 επ. ΠΕΚ
- Rawls John, 2001. Θεωρία της δικαιοσύνης, Ελληνική μετάφραση από επιστημονική ομάδα με επιμέλεια Τάκη Ανδρέα και συντονισμό Παπαγεωργίου Κων/νου, Αθήνα, Εκδόσεις Πόλις
- Sen Amartya, Development as Freedom, Oxford University Press, 1999
- Stiglitz, Joseph E., 2007. Making Globalization work, Norton Paperback 2007, New York
- Οδηγία 2004/35/EK που ενσωματώθηκε και στο εθνικό δίκαιο με το Π.Δ. 148/2009 (ΦΕΚ Α'190) «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον»
- COM (2015) 81 final- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το πρωτόκολλο του Παρισιού: ένα σχέδιο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής μετά το 2020
- SDGs, διαθέσιμο στο <http://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda>
- World Commission on Environment and Development, διαθέσιμο στο www.un-documents.net/wced-ocf.htm
- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας- Περιβαλλοντική Ευθύνη και Αποτελέσματα Εφαρμογής του Π..Δ. 148/2009 διαθέσιμο στο <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=335>

Η Περιβαλλοντική Παραβατικότητα / Εγκληματικότητα στην Κρήτη. Αντιμετώπιση της Περιβαλλοντικής Υποβάθμισης από την πλευρά των ΜΚΟ

[Εύη Τζινευράκη, Δικηγόρος, Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων]

Η περιβαλλοντική παραβατικότητα / εγκληματικότητα αναφέρεται σε παράνομες ενέργειες που αφορούν και έχουν επιπτώσεις στο φυσικό και πολιτιστικό ή ανθρωπογενές περιβάλλον. Ως φυσικό περιβάλλον νοείται ο χώρος που περιβάλλει τον άνθρωπο, δηλαδή η φύση και τα συστατικά της, ενώ ως πολιτιστικό ή ανθρωπογενές περιβάλλον νοείται ό,τι αποτελεί δημιούργημα του ανθρώπινου πολιτισμού.

Η περιβαλλοντική παραβατικότητα / εγκληματικότητα είναι ιδιαίτερα ανησυχητική όταν συναντάται σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000. Διευκρινίζεται ότι το Δίκτυο NATURA 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

1. Τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), δηλαδή εκτεταμένες περιοχές, οι οποίες έχουν ορισθεί με σκοπό τη διασφάλιση της επιβίωσης και της αναπαραγωγής ειδών ορνιθοπανίδας – μεταναστευτικών και μη – και των βιοτόπων τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
2. Τους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ), δηλαδή περιοχές, οι οποίες έχουν αξιολογηθεί από το κάθε κράτος μέλος για τη σημασία τους σχετικά με τη διατήρηση των ζωικών και φυτικών ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Life NATURA Themis, το οποίο ξεκίνησε τον Οκτώβριο του έτους 2015, ο Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων ανέλαβε για πρώτη φορά σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο τη διεξαγωγή έρευνας α) στα περιβαλλοντικά διοικητικά πρόστιμα των Π.Ε. Χανίων και Ρεθύμνου και β) στις ποινικές δικογραφίες που εισάγονται στα ακροατήρια των Πρωτοδικείων Χανίων - Ρεθύμνου και του Εφετείου Κρήτης.

α) Τα διοικητικά πρόστιμα για τα έτη 2010-2015 στις Π.Ε. Χανίων και Ρεθύμνου, τα οποία επιβάλλονται είτε αυτοτελώς είτε παράλληλα με την άσκηση της ποινικής δίωξης ευρέθη ότι κυμαίνονται στην πλειονότητά τους (82,91%) μεταξύ 1,00 – 5.000 Ευρώ! Αντίθετα τα πρόστιμα τα οποία υπερβαίνουν τις 20.000 Ευρώ αντιπροσωπεύουν μόνο το 1,90% του συνόλου.

Οι παραβάτες που δρουν σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 και στους οποίους επιβάλλονται τα προαναφερόμενα διοικητικά πρόστιμα είναι κατά κύριο λόγο ιδιώτες (32,03 %) και επιχειρηματίες του τουριστικού τομέα (28,15%). Ακολουθούν, ο Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας (13,59%), οι επιχειρήσεις Ελαιουργείων (9,7%) και στη συνέχεια ο Κατασκευαστικός Τομέας (4,85 %), οι Ναυτιλιακές Εταιρείες (1,94%) και οι Επιχειρήσεις Τυροκομείων (1,94%), ενώ οι Λοιπές Περιπτώσεις Παραβατικότητας ανέρχονται στο 7,76%.

β) Σύμφωνα με τη δικαστική έρευνα των υποθέσεων που εκδικάστηκαν το α' εξάμηνο του έτους 2015 παρατηρήθηκαν τα εξής:

- Στο Πρωτοδικείο Χανίων από τις 5406 υποθέσεις που εισήχθησαν σε δίκη, 3441 υποθέσεις αναβλήθηκαν για άλλη ημερομηνία (63,65%), και μόνο 1965 υποθέσεις τελικώς εκδικάστηκαν.

Το Περιβαλλοντικό έγκλημα αποτελούσε το 5,13% των υποθέσεων που τελικώς εκδικάστηκαν (101 υποθέσεις από τις 1965).

- Αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζει και το Πρωτοδικείο Ρεθύμνης, από τις 2423 υποθέσεις που εισήχθησαν σε δίκη, 1182 υποθέσεις αναβλήθηκαν για άλλη ημερομηνία (48,78%) και μόνο 1241 υποθέσεις τελικώς εκδικάστηκαν.

Το Περιβαλλοντικό έγκλημα αποτελούσε το 5,56% των υποθέσεων που τελικώς εκδικάστηκαν (69 υποθέσεις από τις 1241).

• Στο αντίστοιχο τμήμα του Εφετείου Κρήτης (Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων) από τις 316 υποθέσεις που εισήχθησαν σε δίκη, 98 υποθέσεις είτε αναβλήθηκαν για άλλη ημερομηνία είτε αρχειοθετήθηκαν (31,01%) και μόνο 218 υποθέσεις τελικώς εκδικάστηκαν.

Το Περιβαλλοντικό έγκλημα αποτελούσε το 6,4% των υποθέσεων που τελικώς εκδικάστηκαν (14 υποθέσεις από τις 218).

Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι μεγάλο ποσοστό (38,04%) της περιβαλλοντικής εγκληματικότητας εντοπίζεται σε περιοχές ενταγμένες στο Δίκτυο NATURA 2000, ενώ 61,96% στις υπόλοιπες περιοχές, υποδεικνύοντας ότι οι διαχειριστές των περιοχών NATURA 2000 δεν έχουν ακόμα αντιληφθεί τη σημασία των προστατευόμενων αυτών περιοχών.

Αναφορικά με τη δικαστική εξέλιξη των εγκλημάτων που τελέστηκαν σε περιοχές NATURA 2000 παρατηρήθηκαν τα εξής:

- Αθώωση σε ποσοστό 68,57%,
- Καταδίκη σε ποσοστό 18,57%,
- Αρχειοθέτηση λόγω παραγραφής σε ποσοστό 10% και
- Έφεση σε ποσοστό 2,86%.

Οι λόγοι που η πλειονότητα των κατηγορουμένων κρίνονται αθώοι είναι κυρίως:

- ευνοϊκοί νόμοι για τη νομιμοποίηση (τακτοποίηση) των αυθαίρετων κτισμάτων,
- σύντομες προθεσμίες παραγραφής εγκλημάτων,
- ατελείωτες αναβολές που οδηγούν στην απουσία βασικών μαρτύρων, καθώς και
- αμφιβολίες που γεννώνται στους δικαστές κατά την εκδίκαση κάθε υπόθεσης σχετικά με την πρόθεση του κατηγορουμένου, οφειλόμενες σε ανεπαρκή στοιχεία, τα οποία παρέχονται από τις προανακριτικές αρχές κατά τη σύνταξη των φακέλων των υποθέσεων.

Η μέση διάρκεια από τον χρόνο τέλεσης του περιβαλλοντικού εγκλήματος μέχρι την εκδίκασή του σε πρώτο ή σε δεύτερο βαθμό υπολογίστηκε με βάση τα συλλεχθέντα δεδομένα σε 4,96 έτη.

Η μέση ποινή που επιβλήθηκε το διάστημα αυτό υπολογίστηκε σε 9,3 μήνες φυλάκισης.

Αναφορικά με τη συχνότητα των περιβαλλοντικών εγκλημάτων ανάλογα με την τυπολογία τους παρατηρήθηκαν τα εξής:

1. Αυθαίρετη Δόμηση 40%,
2. Παράνομη Εκχέρσωση Δασικής Έκτασης – Παράνομη Υλοτομία 14,28 %,
3. Υποβάθμιση Αιγιαλού 10%,
4. Παράνομη Οικονομική Δραστηριότητα 8,57%,
5. Παράνομα Απόβλητα – Λύματα 7,14%,
6. Ρύπανση Θαλάσσιου Περιβάλλοντος 5,70%,
7. Παράνομη Θήρα 5,70%,
8. Εμπρησμός 4,28%,
9. Παράνομη Βόσκηση 2,85%,
10. Παράνομη Διάνοιξη Οδών 1,42%.

Με αναγωγή στους 10.000 κατοίκους προκύπτει ότι στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων αντιστοιχούν 8,16 υποθέσεις ανά 10.000 κατοίκους, ενώ στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνης 11,16 υποθέσεις ανά 10.000 κατοίκους.

Κατόπιν των ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι οι ιδιαιτερότητες της περιβαλλοντικής παραβατικότητας / εγκληματικότητας στην Κρήτη εστιάζονται κυρίως στα κάτωθι:

- μεγάλο εύρος περιοχών είναι ενταγμένες στο Δίκτυο NATURA 2000,
- οι ιδιώτες παραβάτες σχετίζονται κυρίως με επιχειρήσεις τουριστικές, ελαιουργείων και τυροκομείων,
- οι παραβάτες του Δημόσιου Τομέα σχετίζονται με την άσκηση δραστηριοτήτων ύδρευσης, αποχέτευσης, διαχείρισης αποβλήτων και διάνοιξης οδών, οι οποίες τον βαραίνουν εξαιτίας αφενός της παλαιότητας των σχετικών δικτύων και αφετέρου των αυξημένων αναγκών που προκαλεί ο τουρισμός σε σχέση και με τη μορφολογία της περιοχής,
- η κλειστή κοινωνία της Κρήτης δυσχεραίνει αφενός την υποβολή επώνυμων καταγγελιών και αφετέρου το έργο των δημοσίων υπαλλήλων κατά τη διεξαγωγή ελέγχων και την επιβολή υψηλών χρηματικών προστίμων.

Προσβολές του Περιβάλλοντος, όπως αυτές που προαναφέρθηκαν, οι οποίες προκαλούνται κυρίως από ενέργειες ιδιωτών και επιχειρήσεων αλλά και ενέργειες περιβαλλοντικής υποβάθμισης που προκαλούνται από φορείς του Δημοσίου ανησυχούν ΜΚΟ, Οικολογικά Κινήματα, Συλλόγους, Ομάδες Πολιτών και Μεμονωμένα Άτομα, οι οποίοι ενεργοποιούνται ή επιθυμούν να ενεργοποιηθούν προληπτικά ή κατασταλτικά.

Κυρίαρχο στοιχείο σε κάθε περίπτωση δράσης είναι ο Εθελοντισμός.

Τα αποτελέσματα της προαναφερόμενης έρευνας γεννούν προβληματισμούς για το πού πρέπει να εστιάσουν τη δράση τους οι ΜΚΟ ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικές.

Επιγραμματικά θα λέγαμε: Συστηματική και Ομαδική Δουλειά.

Η πρώτη προτεινόμενη κίνηση είναι η κατηγοριοποίηση των επιμέρους περιοχών και η Συλλογή Πληροφοριών για τις Ειδικές Συνθήκες κάθε περιοχής.

Συγκεκριμένα είναι αναγκαίο να καταγραφεί τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται:

- στους εθνικούς δρυμούς,
- στα καταφύγια άγριας ζωής,
- στους αιγιαλούς,
- στα δάση, δασικές εκτάσεις, χορτολιβαδικές εκτάσεις,
- στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000.

Πληροφορίες για τροποποιήσεις στη νομοθεσία είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ (www.ypeka.gr) και στις ετήσιες εκθέσεις περιβαλλοντικής νομοθεσίας του WWF Ελλάς.

Αναφορικά με την κατηγοριοποίηση των περιοχών χρήσιμες είναι οι ιστοσελίδες: www.ypeka.ge, www.geodata.gov.gr, www.oikoskopio.gr.

Τέλος αναφορικά με τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 σημαντικά στοιχεία αναρτώνται στην ιστοσελίδα του προγράμματος Life NATURA Themis (www.lifethemis.eu).

Στη συνέχεια προτείνεται η δημιουργία ενός πίνακα, όπου θα παρουσιάζονται αφενός οι αρμόδιες υπηρεσίες και οι περιοχές ευθύνης τους και αφετέρου η δραστηριοποίηση συλλόγων και τυχόν ευαισθητοποίηση ευρωπαϊκών ή διεθνών φορέων και αρχών για συγκεκριμένες περιοχές.

Τέλος η γνωριμία με κατοίκους και επιχειρηματίες της εκάστοτε περιοχής περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος θα βοηθήσει στην πρόσβαση σε πληροφορίες αναφορικά με περιστατικά περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Η δημιουργία ενός δικτύου συνεργατών, όπως προαναφέρθηκε, θα καταστήσει αποτελεσματικότερες τις εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Στην Κρήτη είναι αναγκαίο να ενημερωθεί ο κάθε

επιχειρηματίας και κάτοικος ξεχωριστά για τις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες της περιοχής του, ώστε αφενός να προσαρμόσει τις δραστηριότητές του προκειμένου να περιοριστούν τα φαινόμενα περιβαλλοντικής υποβάθμισης και αφετέρου, ειδικά ο επιχειρηματίας, να προβάλλει στο καταναλωτικό κοινό που απευθύνεται τα ωφέλιμα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προϊόντων του, τα οποία σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες του περιβάλλοντος παραγωγής τους.

Παράλληλα καθίσταται επιτακτική η ανάγκη άσκησης πιέσεων ώστε αφενός οι Δημόσιοι Φορείς να βελτιώσουν τις υποδομές των δικτύων κοινής ωφέλειας και αφετέρου να ενταθούν οι έλεγχοι εκ μέρους της Κεντρικής Διοίκησης. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί αποτελεσματικότερη η καταστολή με κριτήρια αμερόληπτα και απαλλαγμένα από τις αγκυλώσεις της κλειστής κοινωνίας.

Στο πλαίσιο της πρόληψης, εξίσου σημαντική είναι η συνεχής εγρήγορση και ενημέρωση του περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένου πολίτη ή οργάνωσης για τα έργα που προγραμματίζονται τόσο από την Κεντρική Διοίκηση όσο και από τους ΟΤΑ. Σημειώνεται ότι το ηλεκτρονικό περιβαλλοντικό μητρώο θα διευκολύνει αφενός την ενημέρωση, παράλληλα όμως θα αποτελεί και τεκμήριο γνώσης, το οποίο θα δυσχεράνει την μελλοντική εμπρόθεσμη προσφυγή στα Δικαστήρια. Η συμμετοχή στις δημόσιες διαβουλεύσεις θα πρέπει να γίνεται από οργανωμένες – συνεργαζόμενες ομάδες με υποβολή έγγραφων απόψεων, προτάσεων και παρατηρήσεων στηριζόμενων σε επιχειρήματα και μελέτες αλλά και με υποβολή τεκμηριωμένων εναλλακτικών λύσεων.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, εφόσον υπάρξει ανάγκη καταστολής, το σημαντικότερο είναι η υποβολή μιας παραδεκτής και βάσιμης καταγγελίας. Οι υποβαλλόμενες εκ μέρους των περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων ομάδων, οργανώσεων ή πολιτών καταγγελίες, θα πρέπει να έχουν την κάτωθι μορφή και περιεχόμενο:

- **Έγγραφο τύπο.**
- **Επώνυμη με στοιχεία επικοινωνίας και υπογεγραμμένη.**
- **Να απευθύνεται ρητά στην υπηρεσία/φορέα που κατατίθεται, όχι απλή κοινοποίηση, αφού πρώτα έχει επιβεβαιωθεί η αρμοδιότητά της.**
- **Να περιγράφει το πρόβλημα.**
- **Να έχει ορισμένο αίτημα.**
- **Να αναφέρει τυχόν ενέργειες που έχουν προηγηθεί.**
- **Να συνοποβάλλεται με κάθε αποδεικτικό στοιχείο ή πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στη διερεύνηση του θέματος. Ενδείκνυται η χρήση φωτογραφιών, χαρτών, διαγραμμάτων.**
- **Να κάνει λόγο για τη στοιχειοθέτηση του έννομου συμφέροντος του καταγγέλλοντος, με την έννοια του προσδιορισμού της βλάβης του καταγγέλλοντος ή της υγείας των πολιτών, της διατάραξης της οικολογικής ισορροπίας ή της υποβάθμισης της ιστορικής και πολιτιστικής παράδοσης και των αισθητικών αξιών.**
- **Να συνοδεύεται από συλλογή υπογραφών.**
- **Να κατατίθεται αυτοπροσώπως ή μέσω εταιρείας ταχυμεταφοράς ώστε να ληφθεί αμέσως αριθμός πρωτοκόλλου και να είναι ευχερής η παρακολούθηση της πορείας της.**

Για να καταστούν ευχερέστερα τα ανωτέρω συνίσταται:

- διαρκής συνεργασία με τις λοιπές κατά τόπους περιβαλλοντικές ομάδες,
- συνεχής επαφή με τις μεγάλες ΜΚΟ,
- ένταξη στις οργανώσεις και του συλλόγου μελών από διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς, ώστε να συνεισφέρει ο καθένας με τις γνώσεις και τις δεξιότητές του,
- συνεργασία με νομικούς, οι οποίοι θα προσδώσουν στην εκάστοτε υπόθεση τη διάσταση που της αρμόζει,

- υποβολή ερωτήσεων στην εκάστοτε δημόσια υπηρεσία για το αν είναι αρμόδια να επιληφθεί του εκάστοτε ζητήματος,
- ακρόαση από τον εισαγγελέα, ο οποίος δύναται να παρέχει πληροφορίες και στήριξη ή να επιληφθεί μιας καταγγελίας,
- η προσφυγή στο Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος δύναται να επέμβει όταν ανακύπτουν ζητήματα με τις δημόσιες υπηρεσίες που σχετίζονται με την ποιότητα των υπηρεσιών, την οργάνωση των διαδικασιών, την επικοινωνία και την παροχή πληροφόρησης,
- επικοινωνία με τα ΜΜΕ, τα οποία μπορούν αν συμβάλλουν καθοριστικά στη δημοσιότητα του εκάστοτε θέματος.

Σας καλώ να ενώσουμε τις δυνάμεις και τις γνώσεις μας και να συντάξουμε έναν Νομικό Οδηγό για τους πολίτες και το περιβάλλον!

Αυτορρύθμιση στις αγροτικές περιοχές/ύπαιθρος.

Πώς μπορεί να καλυφθεί η απουσία του κράτους;

[Κρίνα Μπελεάν, Δικηγόρος, Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων]

Στην Ελλάδα, οι κατ' εξοχήν αγροτικές περιοχές καταλαμβάνουν το 82,2% του εδάφους, την στιγμή που ο μέσος όρος για το σύνολο της επικρατείας της Ε.Ε. είναι στο 52%. Επομένως ο αγροτικός τομέας αποτελεί: α) ένα δομικό χαρακτηριστικό της ελληνικής κοινωνίας και β) ένα συστατικό παράγοντα της ελληνικής οικονομίας και ανάπτυξης τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Οι επιπτώσεις της παραγωγικής γεωργίας στο αγροτικό περιβάλλον είναι τρεις: α) η διατάραξη του φυσικού οικοσυστήματος και η απώλεια της χλωρίδας και της πανίδας (βιοποικιλότητα), β) η ρύπανση των υδατικών πόρων και η διάβρωση του εδάφους και γ) η υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα.

Στην Ελλάδα, το περιβάλλον προστατεύεται νομικά από: α) διεθνή κείμενα όπως φερ' ειπείν, τη Σύμβαση Ραμσάρ (για την προστασία των υδροτόπων), β) κοινοτική νομοθεσία όπως είναι οι ευρωπαϊκές οδηγίες οι οποίες ενσωματώνονται στο ελληνικό δίκαιο (π.χ. οδηγία 79/409/ΕΟΚ, 2004/35 ΕΚ) και γ) ελληνική νομοθεσία (π.χ. Συνταγματική προστασία).

Η Ελλάδα έχει στη διάθεσή της τα νομικά εργαλεία, άλλα το πρόβλημα είναι η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, η οποία είναι ελλιπής:

- α) η πλημμελής εφαρμογή νομοθεσίας από αρμόδιες υπηρεσίες,
- β) η μη συμμόρφωση της Διοίκησης με τις αποφάσεις των δικαστηρίων,
- γ) οι μακροχρόνιες διαδικασίες ελέγχου των παραβάσεων,
- δ) η ελλιπής εφαρμογή της Κοινοτικής Νομοθεσίας, συνήθως υπό την πίεση της ΕΕ και την απειλή του ΔΕΚ.

Η πραγμάτωση της προστασίας του περιβάλλοντος δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την νομοθέτηση, απαιτείται μια ποιοτική αλλαγή στην αντίληψη του ανθρώπου για το περιβάλλον και σε αυτό θα βοηθήσει η παιδεία.

Η αυτορρύθμιση στις αγροτικές περιοχές/ύπαιθρος μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους:

A. Με τη δημιουργία των αγροτικών συνεταιρισμών με τα παρακάτω αποτελέσματα:

- να περιορίζουν την εκμετάλλευση των μελών τους από το μεγάλο κεφάλαιο
- να βελτιώνουν την οικονομική κατάσταση των αγροτών
- να μειώνουν το κόστος παραγωγής.

B. Με την χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας για να προωθήσουν τα προϊόντα τους. Στην Ελλάδα υπάρχουν δύο (2) κρατικές ιστοσελίδες που δίνουν την ευκαιρία στους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων, να πουλήσουν τα προϊόντα τους, διαδικτυακά (greekfood.minagric.gr, www.okaa.gr).

Γ. Με την χρήση του τουρισμού, ως αναγκαίο όχημα για την προώθηση των τοπικών προϊόντων στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό:

- ✓ να υπάρχουν πρωτοβουλίες από ομάδες παραγωγών
- ✓ να αξιοποιηθούν τα κοινοτικά κονδύλια για την προβολή των προϊόντων ΠΟΠ
- ✓ να ταυτοποιηθεί η ποιοτική διαφοροποίηση ενός προϊόντος με τα πολιτισμικά και τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής που το παράγει.

Δ. Με τη συμμετοχή των αγροτών σε διεθνείς και πανελλαδικές εκθέσεις για την προώθηση των προϊόντων τους. Με αυτόν το τρόπο μπορούν να ενημερώσουν τους επισκέπτες για τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των αγροτικών τους προϊόντων.

Ε. Οι αγρότες πρέπει να ακολουθήσουν την σωστή στρατηγική έτσι ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί. Ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, προκαλεί τους αγρότες να επικεντρωθούν στην ικανοποίηση των αναγκών των πελατών αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας της γεωργικής παραγωγής

Ζ. Με τη συνεργασία αγροτών με επιστήμονες (π.χ. με γεωπόνους). Με αυτόν τον τρόπο οι αγρότες μπορούν να συμβουλευτούν με τους γεωπόνους όσον αφορά τους σπόρους που θα χρησιμοποιούν, πότε και πώς θα τους καλλιεργήσουν, πώς και πότε θα καταπολεμήσουν τις διάφορες ασθένειες. Επίσης, οι αγρότες μπορούν να παρακολουθούν εκπαιδευτικά σεμινάρια για την ορθή χρήση φυτοφαρμάκων και για την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος.

«Η Εκστρατεία των Περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο. κατά της Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων»

[Γιώργος Πολίτης, Συντονιστής Δράσεων στο Έργο, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης]

Μαζική Δηλητηρίαση Αρπακτικών Πουλιών στα Στενά του Νέστου τον Φεβρουάριο του 2012

Στις 19.02.2012 στα Στενά του Νέστου βρέθηκαν 7 δηλητηριασμένα αρπακτικά: 4 Χρυσαιοί (*Aquila chrysaetos*), 2 Όρνια (*Gyps fulvus*), 1 Γερακίνα (*Buteo buteo*), κοντά σε 2 πυροβολημένα άγρια άλογα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των τοξικολογικών αναλύσεων εντοπίστηκαν καρβαμιδικό εστέρες, πιθανόν carbofuran, ή κάποιο άλλο σκεύασμα άκρως τοξικού εντομοκτόνου.

Μερικά από τα δηλητηριασμένα πουλιά στη συνέχεια φαγώθηκαν από θηλαστικά.

Τελικά εκτιμάται ότι θανατώθηκε το 40-50% του συνολικού πληθυσμού Όρνων της ηπειρωτικής χώρας και ολόκληρος ο αναπαραγωγικός πληθυσμός του Χρυσαιοτού στα Στενά του Νέστου.

Πρόκειται για ένα καίριο πλήγμα στη μεγαλύτερη αποικία όρνων στην ηπειρωτική Ελλάδα. Η αποικία δεν επαναλειτούργησε έκτοτε.

Στις 22.2.2012 οι περιβαλλοντικές οργανώσεις **Αρκτούρος, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Εταιρεία Προστασίας και Ανάπτυξης των Στενών του Νέστου, Εταιρεία Προστασίας της Φύσης και Οικοανάπτυξης, Καλλιστώ**, και οι **Φ. Δ. Δέλτα Νέστου και λιμνών Βιστωνίδας-Ισμαρίδας και Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης**, θορυβημένοι εξέδωσαν κοινό δελτίο τύπου με τίτλο «**Περιβαλλοντικό έγκλημα με διεθνείς διαστάσεις στα Στενά του Νέστου**».

Στις 15.3.2012 οι Αρκτούρος, Αρχέλων, Δίκτυο Μεσόγειος SOS, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF Ελλάς, Ελληνικό Κέντρο Δακτυλίωσης Πουλιών, Εταιρεία Προστασίας και Ανάπτυξης των Στενών του Νέστου – Άγιος Κοσμάς, Εταιρεία Προστασίας της Φύσης και Οικοανάπτυξης, Καλλιστώ, Mom, το Παν/μιο Κρήτης / Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και οι Φ.Δ. Δέλτα Νέστου και Λιμνών Βιστωνίδας – Ισμαρίδας, Φ. Δ. Οροσειράς Ροδόπης έστειλαν επιστολή προς τους Υπουργούς Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Με την επιστολή αυτή ενημέρωσαν για το περιστατικό και επισύναψαν αναλυτικό υπόμνημα με παρουσίαση του προβλήματος της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, διατύπωση προτάσεων, αίτημα για λήψη μέτρων, συνεργασία και συνάντηση.

Κοινοποίησαν την επιστολή προς :

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γραφείο Επιτρόπου και Γ.Δ. Περιβάλλοντος
- Βουλή των Ελλήνων, Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος
- Γραμματείς και αρμόδιες υπηρεσίες ΥΠΕΚΑ και ΥΠΑΑΤ
- Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης
- BirdLife Europe
- IUCN Species Survival Commission
- European Foundation for the Conservation of Vultures
- Balkan Vulture Action Plan
- World Working Group for Birds of Prey and Owls
- Royal Society for the Protection of Birds (RSPB)

Λόγω της έλλειψης ανταπόκρισης εκ μέρους της Διοίκησης, στα τέλη Ιουνίου 2012 οι περιβαλλοντικές οργανώσεις Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, Αρκτούρος, Αρχέλων, Δίκτυο Μεσόγειος SOS, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Καλλιστώ, Mom, WWF Ελλάς και το Παν/μιο Κρήτης Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης συνέταξαν και υπέβαλαν Αναφορά προς τον Συνήγορο του Πολίτη με αίτημα διαμεσολάβησης προς τους Υπουργούς.

Ο **Συνήγορος του Πολίτη** ανταποκρίθηκε άμεσα και έδειξε έκτοτε έντονο και σταθερό ενδιαφέρον:

- ✓ Ζήτησε από τους αρμόδιους Υπουργούς να ενεργήσουν άμεσα εντός 30 ημερών, να απαντήσουν, να ορίσουν συνάντηση με τους αναφέροντες και να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα.
- ✓ Συμμετείχε στις συναντήσεις ΜΚΟ (ΜΦΙΚ)-Διοίκησης.
- ✓ Επεσήμανε κρίσιμα σημεία, διατύπωσε απόψεις και συμπεράσματα από τις συναντήσεις.
- ✓ Επεσήμανε την απουσία του ΥΠΕΚΑ και διατύπωσε αίτημα για ενημέρωση και διατύπωση απόψεων από τις υπηρεσίες του.
- ✓ Υπενθύμισε εκκρεμή αναπάντητα έγγραφα.
- ✓ Προέβη στον σχολιασμό απόψεων που διατύπωσαν εν τω μεταξύ οι υπηρεσίες ΥΠΕΚΑ, ΥΠΑΑΤ και ΕΛΓΑ, συναγωγή συμπερασμάτων, διατύπωση προτάσεων, αίτημα για ολοκληρωμένες απαντήσεις από τα αρμόδια υπουργεία για τη δημιουργία ενός συνεκτικού και ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης με ακριβείς αρμοδιότητες και τρόπο επέμβασης.
- ✓ **Ο Συνήγορος του Πολίτη άσκησε συνεχή πίεση προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες.**

Τον Δεκέμβριο του 2012, εξαιτίας και του συγκεκριμένου περιστατικού, συστάθηκε η Εθνική Ομάδα Εργασίας Ενάντια στη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, η οποία αποτελείται από τις ακόλουθες ΜΚΟ: **ANIMA, Αρκτούρος, ΕΕΠΦ, ΕΟΕ, Καλλιστώ, WWF Ελλάς** και το **Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης**.

Ακολούθως και σε συνεργασία με ειδικούς εμπειρογνώμονες συντάχθηκε κείμενο εργασίας με θέμα: **«Προτάσεις περιβαλλοντικών οργανώσεων και φορέων για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ελλάδα».**

Ομάδα εργασίας:

Σκοπός: **ο σχεδιασμός και συντονισμός θεσμικών αλλαγών και προτάσεων για την αντιμετώπιση των θανατώσεων της άγριας πανίδας από δηλητηριασμένα δολώματα, καθώς και η ανάδειξη του προβλήματος πανελλαδικά και τοπικά.**

Περιεχόμενα

- ❖ Εισαγωγή
- ❖ Χαρακτηριστικά των περιστατικών δηλητηριάσεων
- ❖ Εμπλεκόμενες κοινωνικές ομάδες
- ❖ Νομοθετικό πλαίσιο
- ❖ Προτάσεις

Έκτοτε πραγματοποιήθηκαν αρκετές συναντήσεις εργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων Μ.Κ.Ο., εκπροσώπων της Διοίκησης και του Συνηγόρου του Πολίτη. Στις συναντήσεις αυτές επισημαίνονται:

- Απροθυμία (και αρχικά απουσία) του ΥΠΕΚΑ.
- Απροθυμία του ΕΛΓΑ.
- Θετική στάση του ΥΠΑΑΤ.

Σημαντικές εξελίξεις

30.1.2013: Προτάσεις προς τον ΕΛΓΑ για τη βελτίωση του συστήματος αποζημιώσεων στο ζωικό ή γεωργικό κεφάλαιο για ζημιές από είδη της άγριας πανίδας.

Φεβρουάριος 2013: Τροφοδοσία ταΐστρας και παρακολούθηση των αρπακτικών στα Στενά του Νέστου (ΕΕΠΦ).

Πολύ συχνές αναφορές περιστατικών δηλητηρίασης αρπακτικών πουλιών και άγριων θηλαστικών.

Οργανωτικά:

ΕΕΠΦ: Σημείο επαφής με ΣτΠ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προετοιμασία και φιλοξενία συναντήσεων, υποστήριξη συντονιστή.

ΕΟΕ: Συντονισμός της Εθνικής Ομάδας Εργασίας, επαφές με τη Διοίκηση.

Σε συνέχεια της από 15.3.2012 επιστολής της Εθνικής Ομάδας Εργασίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- Αίτημα για διευκρινίσεις και πληροφορίες από την Ελλάδα [EU-Pilot file (3601/12/ENVI)].
- 27.9.2013: Άνοιγμα φακέλου (2013/4154) – επίσημη επιστολή προς την Ελλάδα (άρθ. 258 της Συνθήκης): Παραβίαση άρθ. 6 παρ. 2 και 7 της Οδ. 92/43/ΕΟΚ και αρθ. 2 και 5α της Οδ. 2009/147/ΕΚ.

Δημοσιεύθηκε η ΚΥΑ: «Θέσπιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης με στόχο την εφαρμογή της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ και την προστασία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος» (Β' 1883/1.8.2013). Αφορά σε

- κατάρτιση στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων,
- διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού γνώσεων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων,
- ενημέρωση του κοινού για τα γεωργικά φάρμακα,
- επιθεώρηση του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων,
- ειδικά μέτρα για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και του πόσιμου νερού,
- ειδικά μέτρα για τη μείωση της χρήσης των γεωργικών φαρμάκων ή των κινδύνων τους σε ειδικές περιοχές,
- ειδικά μέτρα για το χειρισμό και την αποθήκευση των γεωργικών φαρμάκων και τη διαχείριση των συσκευασιών τους και του εναπομείναντος γεωργικού
- φαρμάκου και
- ολοκληρωμένη φυτοπροστασία.

Χρήσιμο το άρθρο 19: Ενημέρωση του κοινού για τα γεωργικά φάρμακα και την αντιμετώπιση περιπτώσεων δηλητηριασμένων δολωμάτων από τη χρήση φυτοπροστατευτικών ουσιών.

Οδηγίες ΥΠΑΑΤ, Μαρ. 2014:

- Διαχείριση ευρεθέντων δηλητηριασμένων δολωμάτων με γεωργικά φάρμακα.
- Πρώτες βοήθειες σε ζώα με δηλητηρίαση από γεωργικά φάρμακα.

(Δ/ση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Δ/ση Υγείας Ζώων, Εθνική Ομάδα Εργασίας Ενάντια στη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων).

ΥΠΑΑΤ, 17.7.14, προς Περιφέρειες, σε ανταπόκριση σε επιστολή (30.6.14) της Εθνικής Ομάδας Εργασίας Ενάντια στη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων:

- Διάθεση προϊόντων με δραστική ουσία Methomyl αποκλειστικά σε επαγγελματίες χρήστες και ηλεκτρονική καταγραφή των πωλήσεων.
- Άμεση ενημέρωση ΥΠΑΑΤ για κάθε περιστατικό δηλητηρίασεως ζώων από γεωργικά φάρμακα και διερεύνηση των καταστημάτων πώλησης με σκοπό τον εντοπισμό των υπευθύνων για την παράβαση.
- Υποβολή, μέχρι τις 31.12.14, από την παρασκευάστρια εταιρεία αναλυτικών καταστάσεων καταστημάτων όπου διατέθηκαν φυτοπροστατευτικά προϊόντα με δραστική ουσία methomyl, ώστε να ελεγχθούν από τις υπηρεσίες οι εγγραφές στην ψηφιακή υπηρεσία ηλεκτρονικής καταγραφής της λιανικής πώλησης φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ακολούθησαν οι παρακάτω ενέργειες της Εθνικής Ομάδας Εργασίας Ενάντια στη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων:

- 17.9.2014: Συνάντηση με τη Γ.Γ. ΥΠΕΚΑ.
- 18.9.2014: Επιστολή προς Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ενέργειες και παραλείψεις της ελληνικής Διοίκησης σχετικά με το περιστατικό δηλητηρίασης των αρπακτικών πουλιών στα Στενά του Νέστου - Η εκστρατεία των ΜΚΟ εναντίον της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων.

Παράλληλες δράσεις και συνέργειες

- Πρόγραμμα LIFE-Φύση «Επείγοντα μέτρα για την εξασφάλιση της επιβίωσης του Ασπροπάρη» (LIFE10 NAT/BG/000152). Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, σε συνεργασία με την Βουλγαρική Ορνιθολογική Εταιρεία (BSPB), το WWF Ελλάς και την Royal Society for the Protection of Birds (RSPB) σε δύο χώρες.
- LIFE+ Βιοποικιλότητα «Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (LIFE09 NAT/ES/000533). Ισπανική οργάνωση Gyraetus Foundation, με τη συνεργασία των πορτογαλικών οργανώσεων Quercus-Εθνική Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης και Κέντρο Μελέτης Ορνιθοπανίδας Ιβηρικής (CEAI), τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ και το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης.
- Life Natura Themis: Κρητική Ομάδα Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων (ΚΟΣ) (από τις 21 Ιουλίου 2016).

Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Ποιότητας Ζωής)

ΠΟΡΙΣΜΑ

14 Νοεμβρίου 2016

Προς τους Υπουργούς

Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Κύριο Γ. Σταθάκη

Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Κύριο Ε. Αποστόλου

Θέμα: Θανάτωση άγριων ζώων από την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων

«...Σύμφωνα με όλα τα ανωτέρω, ο Συνήγορος του Πολίτη καλεί, κατά το άρθρ. 4 § 5 του ν.2477/97, τους αρμοδίους Υπουργούς Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων να διερευνήσουν συνολικά το ζήτημα με στόχο την εξάλειψη των φαινομένων παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και να παράσχουν πλήρεις, σαφείς και αιτιολογημένες απαντήσεις στην Ανεξάρτητη Αρχή.»

(4 χρόνια μετά από την 1η επιστολή του Σ.τ.Π. προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, η Ανεξάρτητη Αρχή δεν έχει λάβει τις δέουσες απαντήσεις από αυτές, το δε πρόβλημα της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων συνεχίζει να υφίσταται).

Στις 30.9.2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απηύθυνε στην Ελληνική Δημοκρατία ατιολογημένη γνώμη βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ «λόγω της κακής εφαρμογής των άρθρων 6 παράγραφος 2 και 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας και του άρθρου 5(α) της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (2013/4154, C (2016) 6201 final).

Το έννομο συμφέρον και ο ρόλος των τοπικών ΜΚΟ στη διάχυση της περιβαλλοντικής πληροφορίας και τη δίωξη

[Αγγελίνα Μπάρλα, Δικηγόρος, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών]

Το δικαίωμα στο περιβάλλον είναι ένα σύνθετο δικαίωμα, το οποίο σε ένα πρώτο επίπεδο αποτελεί «προσωπικό δικαίωμα», στο βαθμό που προστατεύει τη ζωή και την υγεία κάθε προσώπου ατομικά, σε ένα δεύτερο επίπεδο αποτελεί «συλλογικό δικαίωμα», στο βαθμό που εκφράζει το συλλογικό ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος και σε ένα τρίτο επίπεδο χαρακτηρίζεται, ως «δικαίωμα αλληλεγγύης», διότι προστατεύει ένα αγαθό, από την ύπαρξη του οποίου εξαρτάται η επιβίωση και η ανάπτυξη της ανθρωπότητας.

Στην προσπάθεια διαφύλαξης και απόλαυσης αυτού του συλλογικού δικαιώματος και αγαθού, οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ λαμβάνουν ενεργό ρόλο, αποτελούν μέρος μιας διαδικασίας, ενός συστήματος και μιας αλληλουχίας δράσεων και υποχρεώσεων.

Η πρώτη και σημαντικότερη υποχρέωση αφορά στη διάχυση της περιβαλλοντικής πληροφορίας. Οι ΜΚΟ που εντάσσονται στο πλαίσιο της «κοινωνίας των πολιτών» μπορούν και πρέπει να επιφορτιστούν με το έργο της συλλογής, επεξεργασίας και ανάλυσης των περιβαλλοντικών δεδομένων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, κατά τρόπον ώστε να αντλούνται αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες. Πέραν τούτων, εκδηλώσεις, σεμινάρια και ημερίδες πληροφόρησης θα πρέπει να οργανώνονται από τις εν λόγω περιβαλλοντικές οργανώσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα όχι μονάχα σε κεντρικό επίπεδο αλλά και τοπικά σε περιοχές με ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον ή περιβαλλοντικά ευάλωτες, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των κατοίκων και τη δράση τους προς αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων για το περιβάλλον.

Το έννομο συμφέρον των ΜΚΟ στην διάχυση της περιβαλλοντικής πληροφορίας θεμελιώνεται στη Σύμβαση του Άρχους «για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα». Η εν λόγω Σύμβαση αναγνωρίζει ειδικά και ευθύς εξ' αρχής τις ΜΚΟ, ως φορείς των δικαιωμάτων που προστατεύει και αναγνωρίζει απερίφραστα και άνευ εξειδικευμένων προϋποθέσεων ότι έχουν «συμφέρον» για τη συμμετοχή στα περιβαλλοντικά ζητήματα, γεγονός που αποτελεί την έμπρακτη αναγνώριση τους ως υποκειμένων του δικαίου και δη ως φορέων των δικαιωμάτων, που κατοχυρώνονται και προστατεύονται στο πλαίσιο της Σύμβασης του Άρχους.

Η Ε.Ε. στο πλαίσιο της εφαρμογής από τα Κράτη Μέλη των διατάξεων του πρώτου πυλώνα της Σύμβασης Άρχους εξέδωσε την Οδηγία 2003/4 που αφορά την πρόσβαση του κοινού στην περιβαλλοντική πληροφόρηση την οποία η Ελλάδα ενσωμάτωσε με την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Η.Π. 11764/653/2006 (ΦΕΚ 327Β/06).

Βάσει της Κ.Υ.Α αυτής, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα ύστερα από γραπτή αίτησή του στις δημόσιες αρχές να λαμβάνει γνώση ή/και να ζητά τη χορήγηση πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον χωρίς να επικαλείται την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος.

Στην ίδια ΚΥΑ (άρθρο 7) προβλέπεται επίσης η διάδοση των περιβαλλοντικών πληροφοριών. Οι δημόσιες αρχές οργανώνουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες της αρμοδιότητάς τους με σκοπό την συστηματική διάδοσή τους.

Συνεχίζοντας με το δεύτερο σκέλος που αφορά στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, πρέπει να γνωρίζουμε ότι μια περιβαλλοντική ΜΚΟ έχει δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον των πολιτικών (αστικών), ποινικών και

διοικητικών δικαστηρίων. Ακολούθως περιγράφεται η αρμοδιότητα καθενός από αυτά και δίνονται σχετικά παραδείγματα.

Τα πολιτικά δικαστήρια είναι αρμόδια για την εκδίκαση διαφορών που προκύπτουν από το ιδιωτικό δίκαιο, δηλαδή διαφορών που προκύπτουν ανάμεσα σε ιδιώτες, όπως π.χ. διαφορές που αφορούν σε ακίνητα και σε κληρονομικά ζητήματα.

Παράδειγμα έγερσης αγωγής στα πολιτικά δικαστήρια για περιβαλλοντικό ζήτημα είναι η περίπτωση της κοπής δένδρων στην περιοχή του Μασταμπά, κατά την οποία οι κάτοικοι προσέφυγαν στα πολιτικά δικαστήρια με αίτημα την άρση απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου περί κοπής δένδρων στην περιοχή τους, λόγω προσβολής της προσωπικότητάς τους.

Τα Ποινικά Δικαστήρια είναι αρμόδια να δικάζουν εγκλήματα (ποινικά αδικήματα) επιβάλλοντας στους δράστες τους τις προβλεπόμενες από το νόμο ποινές. Ορισμένα παραδείγματα αδικημάτων του Ποινικού Κώδικα σχετικά με το περιβάλλον είναι τα εξής: ΠΚ 265 (Εμπρησμός σε δάση), ΠΚ 279 (Δηλητηρίαση πηγών και τροφίμων), ΠΚ 423 (Παράνομη παρασκευή και παροχή δηλητηρίων). Αντιστοίχως, ενδεικτικά αναφέρουμε και παραδείγματα που βρίσκουμε σε πληθώρα περιβαλλοντικών νομοθετημάτων: Ν. 4042/2012 (Ποινική προστασία ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας), Ν. 1650/86 (Δίωξη για περιβαλλοντική υποβάθμιση), Ν. 4235/2014 (Βάναυση συμπεριφορά σε ζώα), Ν. 743/1977 (Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος).

Σχετικά με το έννομο συμφέρον των περιβαλλοντικών ΜΚΟ κατά τη διαδικασία της δίωξης του περιβαλλοντικού εγκλήματος, βαρύνουσας σημασίας είναι η διάταξη του άρθρου 7 Ν. 4042/2012 περί ποινικής προστασίας του περιβάλλοντος, η οποία περιλαμβάνει ειδική μνεία για τις ΜΚΟ και έχει ως εξής: «Στις περιπτώσεις περιβαλλοντικών εγκλημάτων ως πολιτικώς ενάγων μπορεί να παρίσταται το Δημόσιο, καθώς και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην περιφέρεια των οποίων τελέσθηκε το έγκλημα, το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, πανεπιστήμια, άλλοι επιστημονικοί φορείς, δικηγορικοί σύλλογοι, φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και φυσικά πρόσωπα, ανεξάρτητα αν έχουν υποστεί περιουσιακή ζημία, προς υποστήριξη της κατηγορίας και μόνο και με αίτημα ιδίως την αποκατάσταση των πραγμάτων, στο μέτρο που είναι δυνατή. Έγγραφο προδικασία δεν απαιτείται».

Αυτό σημαίνει ότι αφ' ης στιγμής διαπιστωθεί το οποιαδήποτε περιβαλλοντικό αδίκημα, η ΜΚΟ δύναται να προβεί σε καταγγελία αυτού ενώπιον των προανακριτικών και εισαγγελικών αρχών χωρίς να απαιτείται η απόδειξη ειδικού εννόμου συμφέροντος, δηλαδή χωρίς να απαιτείται να αποδείξει ότι θίγεται η ίδια άμεσα -είτε περιουσιακά είτε σε οποιοδήποτε άλλο επίπεδο- και σε ενεστώτα χρόνο από το εκάστοτε αδίκημα. Παράδειγμα αποτελεί η καταγγελία περιβαλλοντικής οργάνωσης για λαθροθηρία κρι-κρι στη νήσο Ντία.

Τα Διοικητικά Δικαστήρια, τέλος, έχουν ως αρμοδιότητα την εκδίκαση διαφορών που προκύπτουν από πράξεις ή Αποφάσεις της Διοίκησης, όπως λόγου χάρη από αδειοδοτήσεις, επιβολή προστίμων και φορολογίας. Το ΣτΕ αποδέχθηκε πολύ νωρίς την ανάγκη πρόσβασης των ΜΚΟ αναγνωρίζοντας σε ένα πρώτο επίπεδο τη δυνατότητα εκ μέρους τους άσκησης αιτήσεων ακύρωσης χωρίς την υποχρέωση θεμελίωσης ενός άμεσου και ειδικού εννόμου συμφέροντος, και σε ένα δεύτερο επίπεδο με την εκχώρηση προς τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ του δικαιώματος να παρεμβαίνουν σε εκκρεμείς δίκες, με μοναδική προϋπόθεση να έχουν ως σκοπό τους την προστασία του περιβάλλοντος.

Συμπερασματικά, και με δεδομένο ότι στην πληθώρα των περιπτώσεων οι καταγγελίες υποβάλλονται από τις ΜΚΟ κατά αγνώστων δραστών - ελλείπει στοιχείων - με αποτέλεσμα αυτές να τίθενται στο αρχείο από τους εισαγγελικούς λειτουργούς, προτάσσεται η ενδελεχής έρευνα πριν την καταγγελία, ούτως ώστε να διευκολύνουν το ρόλο των αρχών με σκοπό την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής βλάβης. Εν κατακλείδι, το νομικό πλαίσιο υπάρχει, βελτιώνεται και θα συνεχίσει να βελτιώνεται μιας και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί διαρκές διακύβευμα ζωτικής σημασίας. Αυτό που κατά τη γνώμη μας πρέπει να τονιστεί είναι ότι η προστασία αυτή είναι πολυεπίπεδη, δεν επαφίεται αποκλειστικά σε «ειδικούς», αλλά μπορεί και πρέπει να είναι υπόθεση όλων μας, γι' αυτό και το πρώτο στάδιο πρέπει να είναι η διάχυση της γνώσης των εργαλείων που έχουμε στη διάθεσή μας.

Αναφορά του περιβαλλοντικού εγκλήματος με τη χρήση έξυπνων συσκευών

[Χρήστος Γεωργιάδης, Συντονιστής Δράσεων στο Έργο, ΕΕΠΦ]

Σκοπός του έργου είναι να αναδείξει την ελλιπή εφαρμογή του Περιβαλλοντικού Δικαίου ως ενός κρίσιμου παράγοντα που συντελεί σημαντικά στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Το έργο επίσης αποσκοπεί να τεκμηριώσει ότι η ορθή εφαρμογή του Περιβαλλοντικού Δικαίου προάγει την ορθή χρήση των φυσικών πόρων, την τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε ειδική εφαρμογή για έξυπνες συσκευές, ως πιλοτικό εργαλείο παρακολούθησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος στην Κρήτη.

Η εφαρμογή αυτή σχεδιάστηκε και λειτουργεί πιλοτικά από την Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, μετά το πέρας του έργου η εφαρμογή θα διαχειρίζεται από Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ).

Η εφαρμογή LIFE NATURA THEMIS παρέχει τη δυνατότητα να συμβάλετε στη δίωξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας. Επίσης σκοπός της είναι να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες και να γίνουν πιο ενεργοί στην προστασία του περιβάλλοντος.

Το LIFE NATURA THEMIS εγγυάται πλήρως την ανωνυμία της καταγγελίας σας και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Οδηγίες χρήσης της εφαρμογής:

1. **Φωτογραφίστε το περιβαλλοντικό έγκλημα (μέχρι 4 φωτογραφίες).**
2. **Μπορείτε να συνοδεύσετε τις φωτογραφίες με ένα σύντομο κείμενο.**
3. **Πατήστε "Αποστολή" και η εφαρμογή θα στείλει την καταγγελία σας στην αρμόδια αρχή.**

Η εφαρμογή είναι συνδεδεμένη με μια σελίδα για τη διαχείριση των καταγγελιών (app-NATURAtthemis.gr). Η ιστοσελίδα θα αποτελείται από 2 μέρη front-end και back-end.

A) Στο back-end θα έχουν πρόσβαση μόνο μέλη της ομάδας του έργου που θα επιλεγούν από τον «Εργολάβο» (admin) και θα υπάρχουν οι εξής λειτουργίες:

- 1) Προβολή/Επεξεργασία όλων των καινούργιων εγγραφών από τους χρήστες και δυνατότητα κατηγοριοποίησης αυτών.
- 2) Προβολή/Επεξεργασία όλων των εγγραφών και δυνατότητα ενημέρωσης κατάστασης (σε αναμονή/εκπληρωμένη). Επίσης θα υπάρχει επιλογή για κάθε καταγραφή για το αν θα είναι ορατή στο front-end.
- 3) Δυνατότητα αποστολής push notification στον χρήστη για ενημέρωση της κατάστασης.

B) Στο front-end θα έχουν πρόσβαση όλοι. Εκτός από τις πληροφοριακές σελίδες, επικοινωνία κ.λπ. εξέχουσα θέση θα καταλαμβάνει ο χάρτης της Κρήτης (με ένδειξη [pin] για την κάθε καταγγελία, μαζί με τις φωτογραφίες και άλλες πληροφορίες) καθώς επίσης και το status της καταγγελίας.

Η εφαρμογή είναι συμβατή με Adroid & iOS συστήματα και κατεβαίνει εύκολα, είτε από τον σύνδεσμο:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=gr.NATURAtthemis.app&hl=el>

είτε φωτογραφίζοντας τα ακόλουθα QR Code:

για Android

για iOS

